

Tietosuojailmoitus Rikoksilla oireilevat nuoret -toimintamallien pilotointihankkeisiin osallistuville tutkittaville

**TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN
TIETOSUOJASELOSTE/-ILMOITUS
EU:n yleinen tietosuoja-asetus
12–14 artiklat
Laatimispäivä: [31.5.2021]**

Tietoa rikoksilla oireilevien nuorten toimintamallin pilotointihankkeen arviointitutkimukseen osallistuvalla

Olet osallistumassa Rikoksilla oireilevat nuoret -toimintamallin pilotointihankkeen arviointitutkimukseen, joka toteutetaan Helsingin yliopistossa. Tutkimuksessa arvioitavia hankkeita ovat Oulun kaupungin NURRI-hanke, Turun kaupungin ROKKI-hanke, Rovaniemen kaupungin RIKO-hanke sekä Vantaan kaupungin Rikoksilla oireilevat nuoret –hanke (RiO). Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti kerää kaikkien yllä mainittuihin hankkeisiin osallistuvien nuorten henkilötunnukset sekä tiedon mahdollisesta hanketyöskentelyn keskeyttämisestä. Pilotointihankkeisiin osallistuvien nuorten yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää tutkimuksen toteuttamista varten. Tietojen keruu perustuu näiltä osin yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen sekä Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetussa laissa säädettyyn tutkimustehtävään. Vantaan kaupungin Rikoksilla oireilevat nuoret –toimintamallin kohdalla tämä tietosuojailmoitus koskee vain 1.6.2021 alkaen hankkeessa aloittaneita asiakkaita.

Kyselytutkimukseen sekä hankkeen työmuotoja koskevien tietojen luovuttamiseen ja yhdistämiseen muihin kerättäviin tietoihin on kerätty vapaaehtoinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Kyseisten tietojen käsittely ja yhdistely perustuvat yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen ja Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetussa laissa säädettyyn tutkimustehtävään. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Tämän selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on.

Tietoa henkilötietojen käsittelystä arviointitutkimuksessa

Tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimuksen rekisterinpitäjät

Helsingin yliopisto

Osoite: PL 3 (Fabianinkatu 33), 00014 Helsingin yliopisto

Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:

Nimi: Markus Kaakinen, vastuullinen tutkija

Tiedekunta/osasto/yksikkö: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti

Osoite: Unioninkatu 40

Puhelinnumero: 0294120878

Sähköpostiosoite: markus.kaakinen@helsinki.fi

Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaava on Lotta Ylä-Sulkava. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa arvioidaan oikeusministeriön 2020–2023 rahoittamien Rikoksilla oireilevat nuoret -toimintamallien pilotointihankkeiden vaikuttavuutta. Pilotointihankkeita toimitetaan Vantaalla, Turussa, Oulussa sekä Rovaniemellä. Tutkimus selvittää, vähentääkö hanke osallistujien uusintarikollisuutta. Tietoja saatetaan käyttää myös Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin rikollisuutta ja sen ennaltaehkäisyä sekä rikoskäyttämisen mittaamisen menetelmiä koskevaan tutkimukseen.

Tutkimuksen suorittajat

Tutkimuksessa kerättäviä tietoja käsitellään Helsingin yliopiston tutkimustoiminnassa.

Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Rikoksilla oireilevat nuoret -toimintamallin pilotointihankkeet (Vantaan, Turun, Oulun ja Rovaniemen kaupungit) luovuttavat tutkimusta varten Helsingin yliopistolle kaikkien pilotointihankkeeseen osallistuvien nuorten henkilötunnukset sekä tiedon mahdollisesta hanketyöskentelyn keskeytymisestä. Henkilötunnusten avulla tutkimusaineistoon haetaan Tilastokeskuksen ja THL:n ylläpitämistä rekistereistä nuorten taustatietoja (esim. perhetausta, ikä, sukupuoli, sosioekonominen asema ja asuinkunta) sekä tiedot käytetyistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista (esim. diagnoositietoja ja tietoja lastensuojelun palveluista) ja tietoja poliisin tietoon tulleesta rikollisuudesta. Jotta tutkimuksen vaatimat rekisteritiedot voidaan yhdistää oikein, hankkeisiin osallistuvien henkilöiden yksiselitteinen yksilöiminen ja täten edellä mainittujen tietojen kerääminen on tärkeää tutkimuksen suorittamiseksi.

Tutkimuksessa ei kerätä tietoja työmuotojen sisällöstä (esim. terapiassa käsitellyistä asioista). Kyselylomakkeilla kartoitetaan nuorten itseilmoittamia tietoja rikoskäyttäytymisestä ja -kokemuksista sekä heidän taustatiedoistaan, kuten iästä, sukupuolesta sekä perhetaustasta. Tutkimukseen käytettävä aineisto ei sisällä henkilötunnuksia tai muita suoria tunnistetietoja. Kaikki kerättävät tiedot ovat välttämättömiä tutkimuksen ja tilastollisten analyysien kannalta ja tietojen käsittelyperusteena on yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen sekä Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetussa laissa säädetty tutkimustehtävä.

Erillinen suostumus kyselyihin ja työmuotoja koskevan tiedon luovuttamiseen

Hankkeen asiakkailta pyydetään lisäksi suostumus kyselytutkimukseen osallistumisesta ja kyselyihin vastaamisesta. Osallistumissuostumusta pyydetään myös siihen, että tutkimuksessa toimintamallin toteuttava kaupunki voi luovuttaa Helsingin yliopistolle tietoja tutkimukseen osallistuvien nuorten kanssa toteutettavista työmuodoista (esim. haastattelu tai ryhmäkeskustelu) ja niiden päivämääristä. Kysely toteutetaan kaksi kertaa: hankkeen alussa ja sen päättymisen jälkeen. Suostumuksen antaessaan tutkittava asiakas antaa tutkimusryhmälle oikeuden yhdistää suostumuksella kerättäviä tietoja henkilötunnuksen avulla kerättyihin henkilötietoihin. Kerättävät tiedot yhdistetään henkilötunnusten avulla tutkimusaineistoksi Tilastokeskuksen korkean tietoturvatason FIONA-etäkäyttöympäristössä.

Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Arvioitavat Rikoksilla oireilevat nuoret –toimintamallien pilotointihankkeet luovuttavat Helsingin yliopistolle pilotointihankkeiden asiakkaiden henkilötunnukset sekä tiedon mahdollisesta hanketyöskentelyn keskeytymisestä. Pilotointihankkeet luovuttavat lisäksi tietoja tutkimukseen osallistuvien nuorten kanssa toteutettavista työmuodoista (esim. haastattelu tai ryhmäkeskustelu) ja niiden päivämääristä, mikäli nuori sekä alaikäisten kohdalla myös heidän huoltajansa on antanut tähän suostumuksensa. Tutkimuksen kyselyt toteutetaan sähköisillä kyselylomakkeilla. Kyselyt toteuttaa Helsingin yliopisto. Kyselyissä osallistujille annetaan yksilöidyt linkit sähköiseen lomakkeeseen. Yhdistettyjen edellä kuvattujen tietojen käsittelyn yhteydessä aineistoon haetaan FIONA-etäkäyttöympäristössä rekisteröityjen taustatietoja sekä tietoja poliisin tietoon tulleesta rikollisuudesta ja sosiaali- ja terveystietojen käytöstä Tilastokeskuksen ja THL:n ylläpitämistä rekistereistä. Etäkäyttöympäristössä käsiteltävä aineisto ei sisällä suoria tunnistetietoja kuten henkilötunnuksia.

Miten henkilötietoja säilytetään

Helsingin yliopisto vastaa tietojen yhdistämisestä ja säilyttämisestä. Yhdistetyt tiedot tallennetaan salasanasuojatulle muistitikulle, jota säilytetään kassakaapissa Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin korotetun tietoturvatason ympäristössä. Tietoihin pääsy on rajattu instituutin toimitiloihin ja suojattu henkilökohtaisella käyttäjätunnuksella ja sala-

sanalla. Tiloihin kulku on rajattu vain instituutin henkilökuntaan, ja tilat on suojattu kuulunvalvonnalla ja rikosilmoitinjärjestelmällä. Pääsy aineistoon myönnetään vain sitä arviointihankkeen tutkimustoimintaan tarvitseville. Yhdistetyt tiedot viedään Tilastokeskuksen korkean tietoturvatason FIONA-etäkäyttöympäristöön. FIONA-etäkäyttöyhteyden voi luoda ainoastaan Tilastokeskuksen kanssa yhdessä sovitusta tietokoneista joko KRIMON tiloista tai hankkeen tutkijoiden kotoa.

Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja):

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Arkaluontoisten tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 j kohtaan (käsittely on tarpeen tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia varten) sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn).

- Tutkimuksessa käsitellään rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

Rikostuomioita tai rikkomuksia koskevien tietojen käsittely perustuu tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 2 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos niitä käsitellään tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten).

Henkilötietojen käsittelyn kesto

Rikosten ennaltaehkäisyhankkeisiin osallistuneista kerätyt tiedot sekä Tilastokeskuksen tietojärjestelmiin tallennettu tutkimusaineisto hävitetään, kun aineistoa ei enää tarvita tutkimuksen tekemiseen tai tutkimustulosten oikeellisuuden tarkistamiseen. Sekä Helsingin yliopiston tallentamat tiedot että Tilastokeskuksen FIONA-etäkäyttöympäristöön tallennetut tiedot hävitetään kuitenkin viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö:
- (e alakohta): Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimustehtävästä on säädetty lain Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista 1 §:n 2 momentissa.
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
 - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalain 4 §:n 4 kohta)
- tutkittavan suostumus
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Tietojen vastaanottajat

Helsingin yliopisto luovuttaa Rikoksilla oireilevat nuoret –hankkeiden luovuttamat nuorten henkilötunnukset sekä tiedon mahdollisesta hanketyöskentelyn keskeyttämisestä (sekä tiedot hankkeeseen osallistuvien nuorten kanssa toteutettavista työmuodoista ja niiden päivämääristä sekä kyselylomakkeilla kerätyt tiedot siihen erillisen suostumuksensa antaneiden henkilöiden osalta) Tilastokeskukselle, joka siirtää ne korkeat tietoturvastandardit täyttävään FIONA-etäkäyttöympäristöön. FIONA-etäkäyttöympäristössä aineistoon haetaan myös tietoja Tilastokeskuksen ja THL:n ylläpitämistä rekistereistä. Aineiston käsittelystä laaditaan Tilastokeskuksen kanssa tietosuojasopimus. Sähköisen kyselyn toteuttamisessa hyödynnetään Questback-yrityksen Unipark-sovellusta. Questback on erittäin korkeiden tietoturvastandardien (ISO 27001) yhteistyökumppani, jonka serveri sijaitsee EU:n alueella Saksassa. Tietoja ei siirretä tai luovuteta Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Yhteistyökumppanin kanssa on tehty sopimus henkilötietojen käsittelystä.

Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä tai luovuteta Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Automatisoitu päätöksenteko

Automaattisia päätöksiä ei tehdä.

Henkilötietojen suojaus

Henkilötietoja käsitellään ja säilytetään niin, että ainoastaan niitä tutkimusta varten tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus salasana käytön rekisteröinti kulunvalvonta
 muu, mikä:

Miten manuaalista aineistoa suojataan: Tutkimuksessa ei kerätä manuaalista aineistoa

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja
 Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa
 Aineisto analysoidaan suorien tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusaineisto hävitetään
 Tutkimusaineisto arkistoidaan:
 ilman tunnistetietoja tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa: Aineistoa ei arkistoida.

Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksien soveltuminen

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröidy anna tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (tietosuoja-asetuksen 11 artikla).

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki
Vaihde: 029 56 66700
Faksi: 029 56 66735
Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi